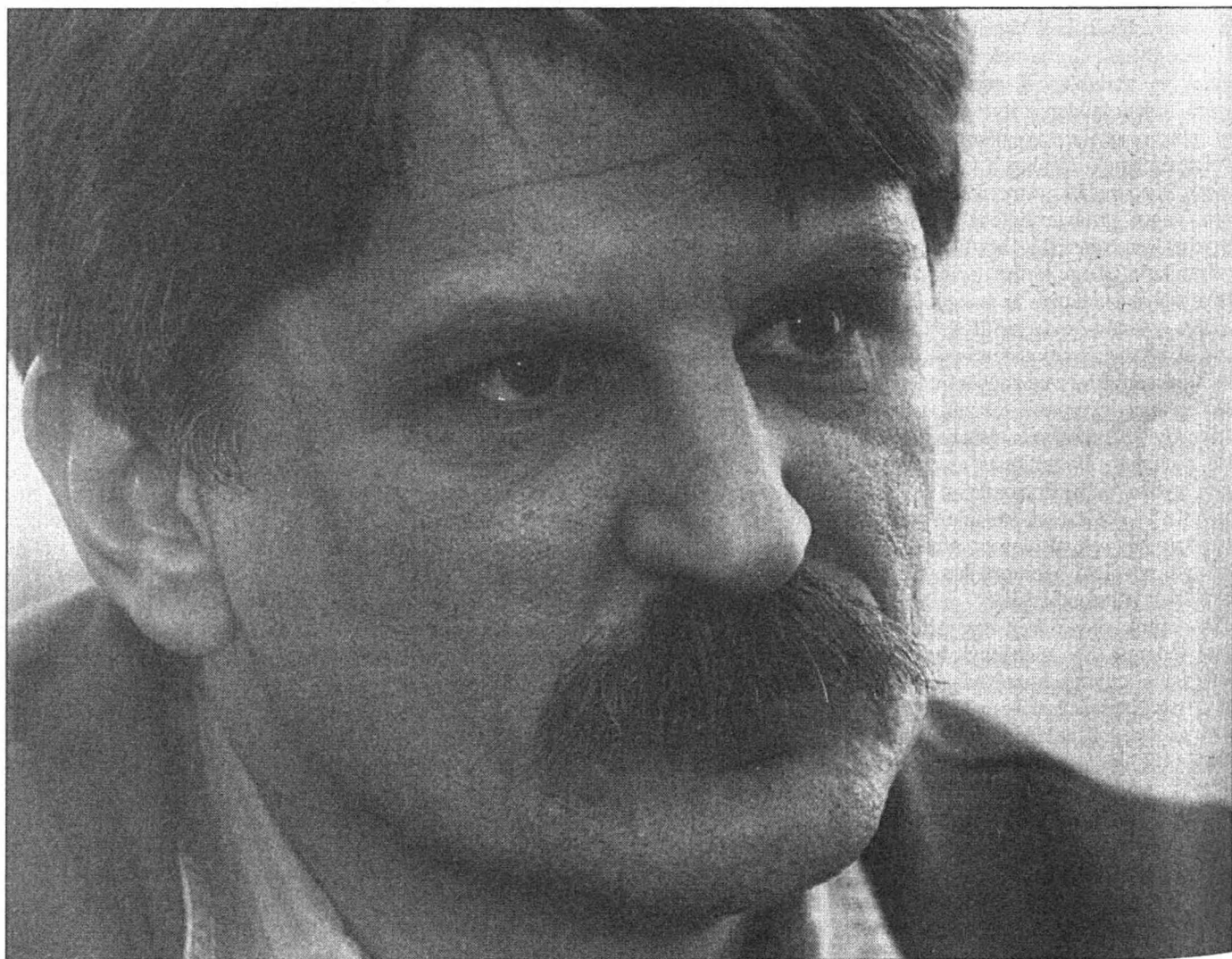

A mesebeli királyfi földre szállt

– Szűzként, szentként, mesebeli királyfiként alkalmasnak tűntünk egy eszményi kép megjelenítésére. Olyan időszakban, amikor a politika okozta károk az országban először mondattak ki. Természetesen minél szebb volt a rajzolt kép, annál sérülékenyebb lett a párt. A közvéleményformálók nem vették, vagy nem is akarták tudomásul venni ideológiánkat, és nem vették komolyan, hogy mit mondunk a világról – nyilatkozta a Demokratának Kövér László, a Fidesz-Magyar Polgári Párt alelnöke.

- Meglepő tudósítás jelent meg a lapokban. Az elhíresült Wim Van Velzen, az Európai Kereszténydemokrata Unió elnöke, találkozott Orbán Viktorral, a Liberális Internacionálé alelnökével, és gratulált neki az ellenzék sikeres kibővítéséhez. A tűz és a víz randevúztak.

- Sokak számára meglepőnek tűnhet, de mindjárt érthetőbb lesz a dolog, ha azt mondom, hogy a kelet-európai pártok Magyarországon sem azok, amiknek mondják, vagy nevezik magukat. A szabaddemokraták nem demokraták, a szocialisták nem szocialisták, a kisgazdák közül kevesen gazdálkodnak. Az EUCD vezetése úgy látja, hogy a Fidesz-Magyar Polgári Párt által képviselt ideológia kompatibilis az EUCD-vel. Annál is inkább láthatja így, mivel Európában a kereszténydemokrácia és a liberalizmus nem tűz és víz. A CDU például nemcsak kiválóan együtt tud működni a liberális FDP-vel, de programjában bátran hivatkozik a liberális alapértékekre, saját liberális gyökereire.

- Az a nem túl hízelgő vélemény alakult ki önökről, hogy a Fidesz a nagy köpönyegforgató, aki a liberális szabaddemokratákkal kötött választási szövetséget 1994-ben, most pedig a nemzeti gyökerű MDF-fel egy csomó helyen közös jelölteket állít. Hogyan vezetett az út a Rajk László Szakkollégiumtól a nemzeti elkötelezettségig, az SZDSZ-től az MDF-ig?

- Azt hiszem, a Fidesznek nem a politikájában következett be fordulat, hanem a párt megítélése változott meg. A magyar politikai életben ma nem a valóság számít, hanem a látszat. Néhány kivételtől eltekintve a média megteremt, felépít egy látszatos, amit aztán nagyon nehéz cáfolni, vagy megváltoztatni. Többek közt ennek is itta a levét a párt az előző választáson. Mi az 1995-ös kongresszuskon olyan nyilatkozatot tettünk közzé, amelyből bizonyos passzusok már az 1989-es alapítólevelünkben is szerepeltek. Ebben meghatároztuk a Fidesz nemzeti elkötelezettségét, leírtuk, hogy a kapitalizálódás mivel jár, megírtuk, hogy a piacgazdaság nem képes az esélyegyenlőtlenségeket kezelni. Csak a Népszabadság tudósítója vette észre, és fanyalagva jegyezte meg, hogy valóban, ebben a programban felfedezhető a folytonosság. Véleményem szerint a Fideszben minden olyan vonás benne van, ami már a

kezdetekben is megvolt benne. Nézem a saját gyerekeimet, hol az egyik nagyszülő, hol a másik nagyszülő vonásai dominálnak, amíg ki nem alakul a végleges karakterük. Egyébként egyik párt sem ugyanaz már, mint 1989-ben vagy 1990-ben volt. S miután a világ sem teljesen ugyanaz, mint tíz évvel ezelőtt volt, ez a változás, ahogy nekünk, úgy nekik is csak részben róható fel.

- Azért az csak jelzett valamit, hogy a párt gúnyneve a Zsidesz lett.

- Én ezt a jelzőt az 1989-es szilveszteri Népszababiban, illetve a '90-es választási kampány idején falfirkák, graffitik formájában olvastam, a keresztapa pedig a Baloldali Ifjúsági Társulás, nevezetesen Kiss Péter és barátai voltak.

- A Fideszre már a kezdetektől nagy nyomás nehezedett a nyilvánosság részéről is. Mintha terelgették volna valamerre, amerre a párt nem igazán akart menni.

- Igen. Szűzként, szentként, mesebeli királyfiként alkalmasnak tűntünk egy eszményi kép megjelenítésére. Olyan időszakban, amikor mind az MSZP, mind az SZDSZ nehéz helyzetben voltak, nem tűntek az MDF kormány számottevő alternatívájának. Természetesen minél szebb a rajzolt kép, annál sérülékenyebb lett a párt. A közvélemény-formálók nem vették, vagy nem is akarták tudomásul venni az ideológiánkat, és nem vették komolyan, hogy mit mondunk a világról. A párt megalakulásakor az MDF és az SZDSZ között jelölte ki a helyét. Ezzel olyan feszültségek keletkeztek, amelyeket megszüntetni később sem lehetett.

- Értsem ezt úgy, hogy az SZDSZ igényt tartott a Fideszre?

- Az SZDSZ állandóan úgy érezte, hogy a Fidesz nem áll szemben elég élesen az MDF-fel. Ezt először Bauer Tamás fogalmazta meg, amikor azt mondta, hogy szerinte az MDF-kormány 100 napja után a Fidesz nem nyilatkozott elég agresszíven a kormány munkájáról.

- Ugyanakkor mégiscsak megkötötték azt a bizonyos választási szövetséget a szabaddemokratákkal 1994-ben.

- Azt azonban jóval kevesebben tudták, mi is csak utólag, hogy volt egy kampányforgatókönyve az SZDSZ-nek, szövetségben az MSZP-vel, éppen a Fidesszel szemben. A választási szövetség pedig annyi volt, hogy a második fordulóban kölcsönösen vissza-

lépünk a jobb helyzetbe került jelölt javára.

- Mi az alapvető különbség a két párt között? Az egyik a szabaddemokraták gyülekezete, a másik a fiatal demokraták gyülekezete.

- Alapvető elvi különbség van közöttünk. A Fidesz azt mondja, hogy a rendszerváltásnak elitváltással kellett volna járnia. Azokat hagyta ugyanis pozícióban, akik a diktatúra alatt is elfoglalták az elit pozícióját. A fő kulturális törésvonalak változatlanok, ma is az urbánus és a népies ellentéppárral fejezhető ki. Az SZDSZ úgy gondolja, hogy miután ő képviseli a kultúra folytonosságát, főképpen ennek európai vonulatát, továbbra is őt illeti meg a kultúra fölötti hegemonia. A gazdasági elitet pedig visszavette, illetve a kezéből soha ki nem engedte az MSZP. Az egyik pártideológus meg is fogalmazta a szabaddemokrata lét lényegét: az SZDSZ az a párt, amiben minden benne van, ami európai, baloldal, jobboldal, egyszerre tud kormányozni és önmaga ellenzékeként működni. Az SZDSZ 1992-ben végleg eldöntötte: számára a legrosszabb MSZP is jobb, mint a legjobb MDF. Ezzel a poszt-kommunista restauráció segédcapatává süllyedt, ami – félreértéseket tisztázandó – nem illeszkedik a Liberális Internacionálé fő vonalába.

- A közvélemény-kutatások szerint a Fidesz népszerűsége lassan, de töretlenül emelkedik. Azon az áron, mondhatnánk, hogy önök bedarálták az ellenzéki pártok egy részét.

- Természetesen visszautasítom ezt az állítást. Sőt, ha ironikus akarok lenni, akkor azt mondom, hogy a világ a természet törvényei szerint működik, azaz a dolgok az egyszerűsödés irányába haladnak. Bizonyos erők kiesnek, kihullanak a politikából. Ez nem mindig jó, mert esetleg a pártokkal együtt eltűnnek bizonyos fontos értékek is. Szerencsésebb, ha integráció jöhet létre. A nyugat-európai nagy pártok között is vannak kifejezett gyűjtőpártok, például a CDU is ilyen pártkonglomerátum. Ezért léptünk mi szövetségre a Magyar Demokrata Fórummal.

- Esetleg szóba kerülhet a későbbiekben egy pártfúzió?

- Nem tartom kizártnak.

- Reálisnak tartana a Fidesz egy jobboldali blokkot mint választási szövetséget? Ebben a blokkban tömörülhetne a MIÉP, KDNP, FKGP, ☺

☛ *Fidesz és az MDF. A célja a Horn-kormány leváltása lehetne.*

– Egyáltalán nem tartom sem reálisnak, sem életszerűnek ezt az elképzelést. Ezt olyanok óhajtják, akik azt hiszik, hogy a MIÉP például kompatibilis a Fidesszel. Ha így állna össze az ellenzék, jelentősen rontanánk egymás esélyeit, és nagyon jól tennék az MSZP-nek. 1998-ban a választók ugyanis nem valami ellen fognak szavazni, hanem választani fognak. Érthetőbben: tekintélyes azok tábora, akiknek eszük ágában sincs mindenáron leváltani a jelenlegi koalíciót. Ugyanakkor igen sokan vannak, akiknek ellenszenves a Horn-

próbálják lebontani azokat a szavazókat, akik az MSZP-től érkeztek a Fideszbe. De akit ez nem győz meg, az gondoljon a nagykanizsai időközi választásokra. Ott aztán összefogtunk: MDF–Fidesz–KDNP–FKGP–MIÉP–MDNP. A korrupciós ügybe keveredett MSZP-s helyett beszavaztak egy másik MSZP-st polgármesternek.

– *Azt olvastam egy elemzésben, hogy politológusok véleménye szerint egyedül az MSZP-nek van kidolgozott gazdaságpolitikája, a Fideszé nem más, mint ígéretések gyűjteménye, amely mögött nincs semmiféle fedezet vagy forrás.*

– Nagyon fontosnak tartom, hogy a Békesi–Bokros–Surányi szentháromság monopóliuma végre megtört. Összejött egy olyan fiatal közgazdász-csoport Matolcsy György irányításával, akik másfajta gazdaságfilozófia szerint gondolkodnak, mint az előzőekben felsoroltak, akik szívesen részt vesznek a Fidesz gazdasági programjának kidolgozásában, és ha kell, annak megvalósításában is.

– *Mit fognak csinálni, ha mondjuk győznek, és kormányra kerülnek? Hornék mindent eladtak, áron alul elkótyavetyéltek, minden kulcspozícióban a káderek ülnek, az országot kifosztották és lecsupaszították. Nincs olyan stratégiailag fontos hely, ahol tévedésből valóban szakember van, és nem pártkáder.*

– Rendkívül nyomasztó kérdés. Kerseres, óvatosságot igénylő, folyamatos érdekegyesítésre törekvő politikát igényel. Ha kormányra kerülünk, a helyzetünk rosszabb lesz mint az MDF-kormányé volt, és sokkal rosszabb, mint a Horn-kormányé. Minden elfogyott, nincs privatizáció, kárpótlás, ellenben vannak kőkeményen szembenálló kulturális és gazdasági érdekcsoportok. A legnagyobbak pedig egyenesen kívül esnek a politika hatókörén. Tudomásul kell venni, hogy a társadalom jelentős többsége vesztese az elmúlt nyolc évnek. Szeretnének végre valamit nyerni, de nem pártolnak semmiféle radikalizmust. Aki itt forradalomról vagy diktatúráról beszél, az vessen számot néhány dologgal. Például, hogy milyen társadalmi támogatottságra számít, milyen eszközzel akarja véghezvinni ezt, és mekkora árat fogunk ezért fizetni. Ezért beszélünk mi a kossuthi érdekegyesítésről, hogy hosszú távon tényleg mindenki nyertes legyen, de

úgy, hogy törvénytelen eszközökhöz nem nyúlunk. Mi nem rúghatjuk fel a jogállamiságot, és nem sérthetjük meg a normákat, mert akkor nem különbözünk azoktól, akiket le akarunk váltani. Ugyanakkor mindenképpen szeretnénk egy kiegyezést a társadalmi-gazdasági elit és a csalódott tömegek között.

– *Azt mondják, hogyha a Fidesz kormányra kerül, akkor nem nyúl a status quoóhoz, azaz nem vizsgálja felül a gyanus privatizációs ügyleteket.*

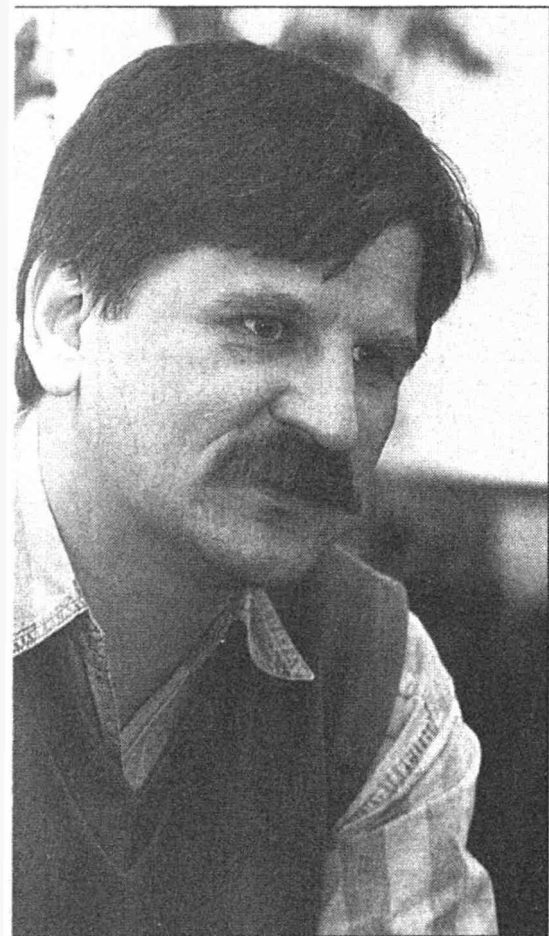
– Megítélésem szerint a következő kormánynak – hacsak a Horn-kormány az ÁPV Rt. felszámolásának leple alatt el nem tünteti a dokumentumokat – kell egy tárgyilagos elszámolást készíteni a társadalom felé: hová tűnt a 80-as évek vége óta az állami vagyon? Kik, milyen áron, milyen módon jutottak a privatizáció során tulajdonhoz? Mennyire volt sikeres a magánosítás a tulajdonhoz nem jutó többség szempontjából? Ha ezen leltárkészítés során törvénytelenésre derül fény, akkor meg kell tenni a megfelelő jogi lépéseket. A korlátok nem a status quoóban, hanem a jogállami normarendszerben jelennek.

– *Mit tudna a Fidesz ezzel a teljesen torz adórendszerrel kezdeni?*

– A párt az előző ciklus óta az adóterhek mérséklését támogatja. Csak stabil, kiszámítható – nem havonta változó – adórendszer, s az adócsalásra nem ösztönző mértékű adókulcsok hozhatnak áttörést a feketegazdaság elleni küzdelemben. Jelentős adócsökkentést szeretnénk elérni mind az áfa, mind pedig a személyi jövedelemadó terén. Ugyanakkor a kedvezmények szűkítésével növelni kívánjuk az adóalapot. Így alacsonyabb adókulcsok mellett is lehet több adóbevétele a költségvetésnek. Végül, de nem utolsósorban, olyan családi típusú adórendszert szeretnénk, amely nem bünteti, hanem éppenséggel támogatja azokat, akik gyermeket nevelnek, nemcsak maguknak, hanem mindannyiunk jövőjének biztosítékául.

– *Mit értenek azon, hogy polgárosodnia kell Magyarországnak? Van-e nálunk számottevő polgárság?*

– Szociológiai-gazdasági értelemben a Kádár-rendszer vége felé, a gmk-k, háztájik eredményeként anyagilag megerősödött középréteg lehetett volna az új polgári középosztály bázisa. A Horn–Kuncze-kormány tragikus gazdaság- és társadalompoliti-

„Mi még 2002-ben sem leszünk 40 évesek, az a kérdés, a magyar nép kibírja-e addig Horn Gyulával és az elvtársaival!”

kormány, és helyette egy jobbat akarnak. Ebben a választási ciklusban sokkal differenciáltabban jelennek meg az értékek, amelyekre szavazni lehet. Ugyanakkor a média is rendesen teszi a dolgát. Kiszámíthatóság, vagy felfordulás? Aki Orbánra szavaz, Torgyánra szavaz. Aki a Fideszre szavaz, az az MDF-re szavaz. Ezzel a retorikával

kájának „köszönhetően” ma ez a réteg nem a felemelkedésért, hanem a végleges lecsúszás, elszegényedés ellen küzd. Ugyanakkor azt is láthatjuk, hogy – tisztelet a kivételnek – az újonnan meggazdagodottak inkább csak pszeudopolgárságnak tekinthetők. Polgárnak lenni nem csupán egy bizonyos mértékű egzisztenciális függetlenséget, biztonság birtoklását, hanem egy kultúra elsajátítását, egy erkölcsi szabályrendszer vallását és gyakorlását is jelenti. Ilyen értelemben a polgári Magyarország „csak” eszmény, amelyre azonban nagy a társadalomban a fogadókészség, sőt vágyakozás. A mostani választások téje éppen az: kapnak-e a fiatal generációk olyan életesélyt, hogy a szocializmus romjain felépíthessenek maguknak egy élhető, lakható hazát. A magam részéről optimista vagyok, mert – József Attilával szólva – „csak ami nincs, annak van bokra, csak ami lesz, az a virág, ami van, széthull darabokra.”

– *A Fideszt egy bizonyos médiacsoport, hogy a megboldogult Gádor Ivánt idézzem, a szemétkosárból vette elő, és 1994-ben oda gyömöszölte vissza. Ez igen keserű lecke volt a média hatalmáról. A Fidesz sajtója ma sem sokkal jobb. Bár van olyan lap, ami szimpatizál a párttal, de ez a kampányhoz édeskevés. Ugyanis nem*

a tényyszerűség a lényeg, hanem a találás és a hangnem.

– Ilyenkor úgy érzem magam, mint aki a villamos kerekei alól próbál kiüzenni, hogy köszöni, nagyon jól van. Az előző választások idejére valóban a padlóba vertek bennünket. Természetesen nem azért, mert hirtelen megváltoztunk, hanem mert nem játszottuk el azt a szerepet, amelyet a liberális média nekünk szánt. 1994-ben a mélypontról indultunk, és úgy érzem, hogy most valamivel tárgyilagosabb a nyilvánosság velünk, mint akkor. Persze a kisstílusú trükkök, betartások, hazudozások, manipulációk ma is mindennaposak. De akkora indulatokat már nem lehet keverni és gerjeszteni, mint az előző választások idején. Természetesen én is tudom, hogy miképpen kellene működni a sajtónak a demokráciában, és azt is látom, hogy milyen messze vagyunk ettől. Sok minden más sem működik, miért a nyilvánosság lenne a kivétel?

– *Magyarország minden látszat ellenére nagyon is konzervatív ország. Elképzeltethetően egy női miniszterelnök, de nehezen képzelhető el egy Orbán Viktor korú miniszterelnök is. Ennek az országnak apakép kell, mint Kádár, vagy láncdohányos, konfekcióömlönyös proligyerek, mint Horn Gyula.*

– Nem hiszek ebben az előítéletben. Ha arra gondolok, hogy az igazán konzervatív Anglia megválasztotta Margaret Thatchert, Pakisztánnak is volt női miniszterelnöke, de például Radzsiv Gandhi sem volt élemedett korú az óriási Indiában, akkor miért ne lehetne Magyarországon Orbán Viktor a miniszterelnök? Ami inkább aggasztó volt: a párt sokáig a fiatalok pártjának számított. Ma már a párttag-ságunk életkora negyven év, ami majdnem pontosan megfelel a Fideszt támogató szavazópolgárok átlagéletkorának.

– *Mit szól Horn Gyula azon kijelentéséhez, hogy a jobboldalon sem szakértelem, sem stratégia, sem személyi feltétel nincs meg a mostani kormány leváltásához?*

– Kuncze Gábor szerint várható volt, hogy a siker Horn Gyula fejébe száll. Legutóbbi parlamenti felszólalását hallgatva az az érzésünk, nem a siker zavarta meg a miniszterelnök úr gondolkodását. Az ellenzék szakértői hiányáról alkotott téveszméje valószínűleg onnan ered, hogy nem velük koptatta Rosztovban az iskolapadot.

„Ma már nem lehet olyan szelet kavarni, mint négy évvel ezelőtt a médiában, de a szokásos trükkök ma is megvannak”

Horváth János, a Fidesz gazdasági szakértői bizottságának elnöke például – miután a Nemzetgyűlés tagjaként és kisgazdapárti szakértőként részt vett 1945 után az új forint megteremtésében – éppen Horn Gyula elvtársai előtt volt kénytelen Amerikába emigrálni. Komolyra fordítva a szót: a miniszterelnök úr stílusa figyelmeztető jel kell legyen mindenki számára, hogy aki politikusként élete nagy részét a bolsevik politikai kultúra jegyében élte le, az képtelen egy formálisan létező demokráciában demokrataként viselkedni. Az agresszivitásra, az érvek mellőzésére, a folyamatos, lárvacú hazudozásra, a kizárólagosság igényére, a törvénytelen hatalmi eszközök alkalmazására való hajlam ott él nem csupán Horn Gyulában, de az egész MSZP-ben is.

– *Ha a miniszterelnök jóslata ellenére nyernek, kivel lépnek koalícióra?*

– Jó kérdés. A Fidesz e pillanatban nem gondolkodik koalíciós partnerekben. Nyerni akar.

– *Mi lesz, ha nem nyernek?*

– A Fideszt alapító generáció még 2002-ben is csak közeledik a negyvenedik évéhez. Nem az a kérdés tehát, hogy velünk mi lesz, hanem az, hogy az ország kibír-e újabb négy évet Horn Gyulával és elvtársaival.

Seszták Ágnes

LEXIKON

Kövér László: jogász. Pápa, 1959. december 29. Tanulmányai: ELTE Állam és Jogtudományi Kar 1979–86. 1983-tól a szakkollégiumi mozgalom aktív tagja, 1986. február–szeptember az MSZMP Társadalomtudományi Intézetének ifjúsági kutatócsoportjában tudományos segédmunkatárs, 1984–88 a Bibó István Szakkollégium nevelőtanára, 1987–88 Soros-ösztöndíjas. 1985-től a Századvég című folyóirat szerkesztőségének tagja, 1993-tól az elnökség tagja. 1990-től országgyűlési képviselő (Pápa), 1990–91 az önkormányzati, közigazgatási, belbiztonsági és rendőrségi, 1991–92 a mentelmi és összeférhetetlenségi bizottság, 1992–93 a mentelmi, összeférhetetlenségi és mandátumvizsgáló bizottság tagja. 1990 decemberétől a nemzetbiztonsági bizottság tagja, 1990–93 elnöke, 1993-tól a Fidesz-frakció vezetője.